

Afspraken over integriteit

Vastgesteld door fractie op 23-10-2023

Laatste update op 14 september 2026

Waarom deze afspraken?

Vertrouwen is de basis van onze relatie in de fractie. Uitgangspunt is dat fractieleden naar eer en geweten integer handelen.

Als parttime politici hebben Eerste Kamerleden ook activiteiten en verantwoordelijkheden buiten de Kamer. Er kunnen mede daarom situaties ontstaan waarbij een belangenafweging aan de orde is. Het is goed om in dat soort situaties de wijsheid van het collectief te gebruiken.

Wij vinden het belangrijk om afspraken over de werkwijze, in onze fractie, in het kader van integriteit vast te leggen. We realiseren ons dat dat alleen niet voldoende is. Niet alle situaties zijn immers in regels te vatten en papier is geduldig. Integriteit is voor ons daarom een werkwoord.

Op 21 mei 2019 heeft de Eerste Kamer ingestemd met een nieuwe Gedragscode Integriteit die vanaf 11 juni 2019 gehanteerd wordt. Zie onder: [Integriteit - Eerste Kamer der Staten-Generaal](#).

De hieronder beschreven afspraken van de PRO-fractie over integriteit zijn een nadere uitwerking van deze Gedragscode van de Eerste Kamer.

Onze fractieafspraken over integriteit zijn te verdelen in 5 hoofdpunten:

1. belangenverstrengeling (of de schijn daarvan) voorkomen;
2. verantwoording;
3. aannemen geschenken;
4. buitenlandse reizen in hoedanigheid van lid Eerste Kamer;
5. samen leren; integriteitscultuur bevorderen.

Ad 1

Functies naast het Kamerlidmaatschap en eventuele substantiële belangen¹

Nieuwe functie naast het Kamerlidmaatschap

Het aangaan van een nieuwe functie naast het Kamerlidmaatschap, dan wel een ander belang wordt tijdig gemeld aan de fractie en vervolgens besproken in de fractie. Bij

¹ Zie voor omschrijving belang artikel 2 van de Gedragscode integriteit Eerste Kamer

aanhoudende twijfel binnen de fractie ziet het betrokken fractielid af van het woordvoederschap en/of de functie naast het Kamerlidmaatschap of belang. Nieuwe functies naast het Kamerlidmaatschap worden, na afstemming in de fractie, door het betreffende Kamerlid vermeld op de website van de Eerste Kamer.

Substantiële belangen:

Vastgoed bezit voor verhuur

Fractieleden melden in de fractie, en vervolgens op de website van de Eerste Kamer, bezit van vastgoed dat verhuurd wordt; waar dus inkomsten uit komen.

Overige substantiële belangen:

Fractieleden melden overige substantiële belangen in de fractie en vervolgens op de website van de Eerste Kamer. Onder substantiële belangen verstaan we:

- aandelen/opties/beleggingen/certificaten/obligaties in bedrijven/ondernemingen/coöperaties/anderszins van meer dan 10% van de totale uitgifte.
- (mede)eigenaarschap (oprichter, vennoot, maat of anderszins) van een bedrijf / stichting wordt ook gemeld.

Beraadslagingen in de fractie

- De leden van de fractie melden bij schriftelijke en mondelinge fractie-inbreng expliciet de substantiële belangen en/of functie naast het Kamerlidmaatschap die in de context van de behandeling van het geagendeerde onderwerp redelijkerwijs van belang kunnen zijn.
- De leden van de fractie onthouden zich van deelname aan de definitieve besluitneming/stemming in de fractie over zaken waarbij de belangen van de betreffende functie naast het Kamerlidmaatschap en/of andere substantiële belangen het Kamerlidmaatschap elkaar raken. Deelname aan de gedachtewisseling/beraadslaging in de fractie is toegestaan; tenzij hier in de fractie andere afspraken over gemaakt worden.

Woordvoederschap

Indien er mogelijk sprake is van (schijn) van belangenverstrengeling voert het betreffende fractielid niet namens de fractie het woord op het betreffende onderwerp.

Lobby vanuit nevenfunctie of ander belang

Indien een fractielid in een functie naast het Kamerlidmaatschap voor een specifiek belang opkomt en vanuit die functie geacht wordt daarvoor te lobbyen:

- meldt het fractielid dat belang telkens expliciet bij aanvang van zijn/haar deelname aan een intern fractieberaad over een (wets)voorstel dat raakt aan het onderwerp van dat belang;
- kan het fractielid derhalve ook geen woordvoerder op dit onderwerp zijn en volgt hij/zij bij dit (wets)voorstel in beginsel de fractielijn bij stemmingen.

Na het neerleggen van een functie waarin hij/zij geacht werd voor een specifiek belang te lobbyen, kan een fractielid pas na een jaar een eventueel fractiewoordvoederschap op dat terrein aanvaarden.

Ad 2

Verantwoording

De leden van de fractie dragen zorg voor een dusdanig deugdelijke en transparante administratieve afhandeling van uitgaven en declaraties, dat zij die te allen tijde kunnen verantwoorden².

Ad 3

Aannemen geschenken

Het aannemen van een geschenk (zoals gedefinieerd in artikel 4 van de gedragscode integriteit van de Eerste Kamer) boven 50 euro wordt (indien mogelijk vooraf) besproken in de fractie. Uitgangspunt is dat indien de fractie bezwaar heeft, het geschenk niet wordt aangenomen dan wel (indien al ontvangen) wordt geschonken aan een goed doel of wordt overgedragen aan de griffie van de Eerste Kamer. Aangenomen geschenken worden door de Kamerleden gemeld op de website van de Eerste Kamer. Indien geen geschenken zijn aangenomen vermelden Kamerleden bij voorkeur 'geen geschenken ontvangen' op de website van de Eerste Kamer in plaats van 'geen opgave'.

Ad 4

Buitenlandse reizen in hoedanigheid van lid Eerste Kamer

- Deelname aan buitenlandse reizen op uitnodiging van en voor rekening van derden, die niet tot het normale Kamerwerk behoren worden tijdig gemeld aan de fractie en in de fractie besproken. Uitgangspunt is dat indien de fractie bezwaar heeft, de reis niet op kosten van derden gemaakt wordt. Indien deze reizen, na afstemming in de fractie, worden gemaakt, dan wordt hiervan melding gemaakt op de persoonlijke pagina van het Kamerlid. Indien geen reizen hebben plaatsgevonden, vermelden de Kamerleden bij voorkeur 'geen reizen gemaakt' op de website van de Eerste Kamer in plaats van 'geen opgave ontvangen'.
- Deelname aan buitenlandse reizen op uitnodiging van, die behoren tot het normale Kamerwerk, zoals reizen in het kader van internationale parlementaire assemblees, interparlementaire bijeenkomsten, werkbezoeken van de Kamer e.d. worden aan de fractie gemeld. Deze reizen worden niet op de persoonlijke pagina van Kamerleden gemeld, omdat dit onder het reguliere Kamerwerk valt.
- Voor buitenlandse werkbezoeken mogen geen aanvullende³ financiële bijdragen

² De verantwoordingsplicht voor uitgaven geldt niet voor de vaste, forfaitaire 'beroepskostenvergoeding' voor Kamerleden.

³ Op grond van het Financieel Reglement van het Beneluxparlement komt een Kamerlid bij deelname aan het vergadering in aanmerking voor een vergoeding voor kosten van reis, verblijf en overnachting (artikel 19), alsmede een forfaitaire vergoeding voor secretariaat, telefoon- en informaticakosten (artikel 25). Dit betreft een regeling van het Benelux-parlement zelf en staat los van de vergoeding die Kamerleden ontvangen op grond van artikel 9a van de Wet vergoedingen Leden Eerste Kamer (= compensatie voor het opnemen van verlof in de hoofdfunctie/inkomstenderving bij deelname aan vergaderingen van het Benelux-parlement).

Omdat de vergoeding van het Benelux-parlement een vergoeding voor reis- en verblijfkosten betreft, kan niet ook een vergoeding gedeclareerd worden op grond van artikel 17 van de Wet vergoedingen (die gaat over reis- en verblijfkosten).

worden geaccepteerd boven hetgeen geregeld is in artikel 17 van de Wet vergoedingen leden Eerste Kamer (kosten/vergoedingen voor reis- en verblijf) en artikel 9a van de Wet vergoedingen leden Eerste Kamer (vergoeding/compensatie i.v.m. het verlof opnemen in de reguliere functie bij vergaderingen van interparlementaire assemblees). Indien een fractielid, conform de toelichting van artikel 5 van de gedragscode integriteit van de Eerste Kamer, wil afzien van het tonen van een bepaalde reis in het reizenregister op grond van de veiligheid of persoonlijke levenssfeer van de betrokken dan wordt dit gemeld aan de fractievoorzitter.

Samen leren: integriteitscultuur bevorderen

Een open cultuur rondom integriteit ontstaat niet vanzelf. De leden van de fractie gaan het gesprek hierover niet uit de weg en maken zaken bespreekbaar. Dit vraagt om een actieve inzet van de fractie als geheel en de leden afzonderlijk. In onze fractie maar ook in de Eerste Kamer als geheel. De leden van de fractie voelen zich nadrukkelijk medeverantwoordelijk voor een open integriteitscultuur in de Eerste Kamer. Dit vraagt om een focus van de fractie op samen leren en verbeteren. Dit leerproces wordt geborgd door:

- Integriteit staat op de agenda van iedere fractievergadering; zodat er continue aandacht voor is.
- Integriteit is een onderwerp dat bij de individuele voortgangsgesprekken aan de orde komt.
- De integriteitsafspraken als geheel worden eenmaal per jaar expliciet in de fractie aan de orde gesteld. Voor deze bespreking wordt ook de portefeuillehouder van de partijbesturen uitgenodigd.
- Per zittingsperiode van 4 jaar wordt tweemaal een training/intervisie van de fractie op het gebied van integriteit georganiseerd. Met aandacht voor het bespreken van casuïstiek en om met elkaar van gedachten te wisselen over normstelling. De eerste keer spoedig na de verkiezing van een nieuwe fractie. Voor deze bijeenkomsten wordt ook de portefeuillehouders van de partijbesturen uitgenodigd.

Mogelijke schending afspraken

Mogelijke integriteitskwesties worden z.s.m. besproken in de fractie. Eventueel is het raadzaam om de externe vertrouwenspersoon integriteit van de Eerste Kamer om advies te vragen.

De fractie betreft indien wenselijk/noodzakelijk de portefeuillehouders van het partijbesturen hierbij. Integriteitskwesties raken namelijk niet alleen de persoon en de fractie, maar ook de partijen, het instituut van de Eerste Kamer en het aanzien van de politiek als zodanig. Daarom is zorgvuldigheid geboden.

Bij de afhandeling van integriteitskwesties zijn gedragscodes van Progressief Nederland, de gedragscode integriteit van de Eerste Kamer en de hierboven vermelde afspraken leidend.